

Co by znamenalo další Trumpovo prezidentství pro NATO?

 politico.eu/article/what-another-trump-presidency-would-mean-for-nato/

1. Zprávy
2. Komentář

Zda by znovuzvolený Trump skutečně vystoupil z aliance, jak se mnozí obávají, je vedlejší.

Nepřátelství Donalda Trumpa vůči NATO a dalším bezpečnostním aliancím je dobře známé | Nicholas Kamm/AFP prostřednictvím Getty Images

Od Přes rybník

25. ledna 2024 4:00 SEČ

Autor: Ivo Daalder

Ivo Daalder, bývalý americký velvyslanec při NATO, je generálním ředitelem Chicagské rady pro globální záležitosti a hostitelem týdenního podcastu „World Review with Ivo Daalder“.

Jako bývalý velvyslanec Spojených států při NATO se mě často ptají, zda si myslím, že by znovuzvolení bývalého prezidenta Donalda Trumpa v listopadu znamenalo konec NATO.

Odpověď, kterou dávám, je: Ano i ne.

Ano, Trumpovo zvolení by pro NATO znamenalo zásadní změnu, ať už se rozhodl z něj vystoupit, nebo ne. Ale ne, aliance by nemusela nutně skončit.

Nech mě to vysvětlit.

Trumpova nevraživost vůči NATO – vlastně vůči všem americkým bezpečnostním aliancím po celém světě – je dobře známá. Když poprvé kandidoval na prezidenta, často vykřikoval, že NATO „je zastaralé“, a jakmile se ujal úřadu, opakovaně vyhrožoval, že z něj vystoupí. „Na NATO je mi fuk,“ křičel na svého tehdejšího poradce pro národní bezpečnost Johna Boltona během vzrušené debaty.

Později Trump informoval předsedkyni Evropské komise Ursulu von der Leyenovou: „Musíte pochopit, že pokud bude Evropa napadena, nikdy nepřijdeme, abychom vám pomohli a podpořili vás,“ uvedl představitel EU přítomný na setkání. Poté dodal: "Mimochodem, NATO je mrtvé a my odejdeme, vystoupíme z NATO."

A zatímco rozsáhlá ruská invaze na Ukrajinu v roce 2022 mnohým připomněla hodnotu a důležitost NATO – stejně jako závazek USA k evropské bezpečnosti – Trump se poučil z jiné lekce. Ruského prezidenta Vladimira Putina nazval „chytrým“, „důvtipným“ a „géníem“ a tvrdil, že pokud dostane příležitost, mohl by „jednoho dne“ ukončit válku tím, že přeruší veškerou americkou pomoc Ukrajině a řekne Kyjevu, aby udělal jednat s Moskvou.

Dnes Trumpova nechuť k NATO zůstává nezmenšená a pokud by se vrátil do Oválné pracovny, není pochyb, že by to pokračovalo.

Navíc by nikdo neměl moc věřit nedávno schválenému kongresovému ediktu , který měl zabránit prezidentovi ve vystoupení z aliance bez souhlasu Kongresu. Nikdo nemůže přinutit amerického prezidenta, aby bránil jinou zemi plnou silou americké armády – ani Kongres.

Z právního hlediska jsou USA (nebo kterýkoli jiný člen NATO v tomto ohledu) pouze povinny podniknout „takové kroky, které považují za nezbytné, včetně použití ozbrojené síly, k obnovení a udržení bezpečnosti severoatlantické oblasti“. Jinými slovy, každý člen se sám rozhodne, zda a jak bude postupovat v případě ozbrojeného útoku na spojence. A i toto ustanovení v článku 5 je závazné až poté, co všichni členové NATO souhlasí s uplatněním závazku.

Bývalý prezident Trump jednou křičel vulgárně na svého tehdejšího poradce pro národní bezpečnost Johna Boltona, správně, že NATO je „zastaralé“ | Alex Wong/Getty Images

To, co dělá bezpečnostní alianci účinnou, však není nějaký právní diktát – je to důvěra, kterou v sebe spojenci mají, že se budou navzájem bránit, a důvěryhodnost tohoto závazku v očích svých protivníků. Právně závazné závazky mohou tuto důvěru upevnit, ale nemohou ji udržet samy o sobě – natož ji vybudovat.

Ale zda by Trump skutečně vystoupil z NATO, jak se mnozí obávají – což může udělat každý smluvní spolek podle článku 13 – je vedlejší. Prostým faktem je, že jeho znovuzvolení by bylo považováno za zásadní popření důvěry, kterou spojenci NATO vložili do USA, aby se v případě ozbrojeného útoku

postavily na jejich obranu. Tím spíše, nyní, kdy se v Evropě po brutální válce Ruska na Ukrajině rýsuje velká možnost takového útoku. Ani spojenečtí vůdci, ani jejich veřejnost by nevěřili, že jim Trumpem vedená Amerika přijde na pomoc.

Tato realita by nutně neznamenala konec NATO, i když by z něj udělala zásadně jinou alianci, než jaká existovala posledních 75 let. NATO by neskončilo, ani kdyby se formálně stáhl – jen by mělo o jednoho člena méně.

Samozřejmě, že USA nejsou jako každý jiný člen NATO – je to skutečná páteř aliance. Počínaje generálem Dwightem D. Eisenhowerem byl jejím vrchním velitelem vždy Američan. Americká armáda také představuje značnou část celkových schopností NATO a její ozbrojené síly tvoří jádro, kolem kterého většina spojenců NATO vybudovala své vlastní armády. Více než 100 000 amerických pozemních, vzdušných a námořních sil je v současnosti rozmístěno po celé Evropě na přímou podporu NATO.

Navíc americký jaderný arzenál, včetně zbraní rozmístěných v Evropě pro použití spojeneckými vzdušnými silami, „jsou nejvyšší zárukou bezpečnosti aliance“. A zatímco Francie a Británie mají značné jaderné kapacity, jejich ochota a schopnost rozšířit jaderný deštník na všechny jejich spojence je nejistá a nevyzkoušená.

NATO by přesto zůstalo potenciálně impozantní vojenskou aliancí i bez USA. Mezi její členy patří většina zemí v Evropě plus Kanada a organizace disponuje procesy, postupy a programy pro kolektivní obranu, které jsou vysoce rozvinuté a potenciálně velmi efektivní.

Zda se tento potenciál přenesení do reality, by samozřejmě většinou záleželo na členech, kteří zůstali. A NATO bez USA by nebylo zdaleka tak efektivní jako NATO s nimi. Byl by to také méně důvěryhodný odstrašující prostředek pro Rusko a další protivníky.

NATO by sice Trumpovým zvolením neskončilo, ale bez důvěryhodného amerického partnera by byla aliance podstatně slabší, čímž by se evropská bezpečnost stala mnohem nejistější, než je nutné nebo žádoucí. A nejsou to jen Evropané, kteří by museli nést náklady, ale i Američané.